

SINKLER LYUISNING "MAIN STREET" ROMANIDA BADIY DETALNING O'RNI

*Turkiston Yangi Innovatsiyalar universiteti
xorijiy til va adabiyot magistratura yo'nalishi
bosqich magistranti*
Ibroximova Baxora Sharof qizi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Sinkler Lyuisning "Main Street" romanida badiiy detalning o'rni uning ahamiyati keng yoritildi.*

Kalit so'zlar: *Sinkler Lyuis, Amerikalik yozuvchi, professor, o'qituvchi, "Barcha insonlar qarshi", "Qayg'u", "Qora qilich va qora durang", "To'satdan oldingi hayot".*

Sinkler Lyuis (1898-1963) Amerikalik yozuvchi, professor va o'qituvchi edi. Uning asosiy sohasi ingliz adabiyoti bo'lib, 20-asr boshlarida yirik tarjimonlarga imzo qo'shgan, shuningdek aholi o'rtasida mashhur ona tili va tarixiy romanlar yozgan. Lyuis Chigago shahrida tug'ilgan va Harvard universitetida o'qishga kirgan. O'qishdan keyin Lyuis Oxford universitetida professor bo'lib, shu yerda 30 yildan ortiq ishladi. Uning tarixiy novelalari hayotining tarixiy muhitida kelajakdagi zamoni ko'rsatadilar. Uning mashhur asarlari "Barcha insonlar qarshi", "Qayg'u", "Qora qilich va qora durang", "To'satdan oldingi hayot" kabi nomlanganlar.

Lyuis musulmon bo'lmasa ham, islom adabiyotiga ham e'tibor qaratdi. Uning "Islom adabiyoti tarixi" kitobi 1944-yilda nashr etilgan va o'sha paytdan buyon bu sohada rivojlanishga kirishdi. Sinkler Lyuis dunyo adabiyotiga ko'chirgani bilan birga, uning ilmiy ishlari ham talabalarga yo'l ochib berishi bilan mashhur edi. «Main Street» romanida badiiy detalning o'rni juda muhim. Sinkler Lyuis romanning bosh qahramoni Kerol Kennikotning umidsizliklari va qiyinchiliklarini etkazish uchun atmosferani batafsil tasvirlaydi. Romanning ko'p qismlarida Lyuis Gopher Prairie deb nomlangan shaharning ko'chalari, binolari va odamlarini batafsil tasvirlab beradi. Ushbu batafsil tavsiflar o'quvchiga Kerolning umidsizliklarini yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Misol uchun, romanning boshida Lyuis shaharning qanday ko'rinishini tasvirlaydi: "Gopher Prairie-ning keng ko'chalari bor edi, ularning uylari orasida nozik chiziqlar bor edi. Bu yer do'konlar oldida chang bosgan gaz lampalari ostida o'tirgan dehqonlar bilan to'ldirilgan". Lyuisning ushbu batafsil tasviri o'quvchiga shaharning zerikarli va monoton tabiatidan tashqari, odamlar deyarli bir xil ko'rinishini ko'rsatadi. Xuddi shunday, Lyuisning neytral, ammo o'tkir kuzatuvchi tufayli Gopher Prairidagi odamlarning xatti-harakati batafsil tasvirlangan. Masalan, Kerolning egasi missis Bogart o'zining uyiga ilk bor kelganida qanday his qilganini ta'riflaydi: "U eshikni ochgan paytdan boshlab missis Bogart Kerolni ichkariga taklif qildi va to'xtovsiz suhbatlashdi. U ham o'zi uchun biror narsa qilishdan o'zini noqulay his qildi." Bunday tafsilotlar o'quvchiga shahar aholisi haqida yaxshiroq tasavvur beradi va Kerolga ular orasida o'zini qanday his

qilishini tushunishga yordam beradi. Binobarin, “Bosh ko’cha” romanida badiy detallar katta ahamiyatga ega. Sinkler Lyuisning ta’riflari o’quvchiga shahar atmosferasiga ko’proq sho’ng’ib ketishga va Kerolning umidsizliklarini yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

«Main Street» romanida badiy detalning o’rni katta ahamiyatga ega. Bu roman, 20-asrlar boshida Amerikadagi kichik shaharlar va shahar hayoti haqida qahramonning tajribalariga asoslangan. Sherwood Anderson, shaharning kichik aholi tabaqalari va ularning hayotiga qo’shilgan bir necha obrazlar haqida yozgan. Uning yozish uslubi juda o’ziga xos: u barcha obrazlarni qayta-qayta ko’rib chiqadi va ularni detallarga to’la hisoblagan.

Bu roman O’zbekiston adabiyotshunosligida ham juda mashhur bo’lgan. Ushbu romanda muallif, Amerika kichik shaharlari aholisi haqidagi tajribalarini, umumiy tarzda insoniyatning tuyg’u va ijodining mazmunli nuqtai nazaridan ko’rsatadi. Badiy xarakterlar va ularning o’zaro munosabatlari, tajribalarini to’la hisoblash uslubi, romanning asosiy ahamiyatli xususiyatlari bo’lib hisoblanadi.

«Main Street» romanida bosh qahramonlar obrazi, Gopher Prairie yozuvchisi va shahri o’zgartirishga harakat qiladigan Carol Milforddir. Uning sohibi va xizmatkorlari bilan birgalikda, u shaharga yangi hayot kiritadi. Uning do’stlari va oilalari bu jarayondan aniq ko’rinadi. Bu yerda ko’plab insonlar bilan uchrashadi va ularning hayotiga ko’ngil ochadigan turmush tarzi, muhit va insonlarning odatlari bilan tanishadi.

Boshqa qahramonlar orasida, Gopher Prairie yozuvchisi olan Lewis va uning milliyatiy jihatdan tasvir qilingan, shaharning eng yaxshi daktiri olan Kennicott kabi odamlar mavjud. Carol umuman ularga bog’liq bo’lib, ular bilan yaqinroq tanishadi.

Roman barcha bosh qahramonlarning turli xususiyatlari, xatolariga ega bo’ladi. Masalan, Carol ehtirosli va idealist hisoblanadi, ammo u haqiqiy hayotda g’amxo’rlikka tomonidan g’alaba qilmaydi. Lewis esa shu g’amxo’rlikka ishonmaydi va mashhur yozuvchi bo’lmoqchi bo’ladi.

«Main Street» romanida bosh qahramonlarning tasvirlash usuli juda aniqligi bilan tavsiflangan. Bu odatda muhitdagi insonlarning odatlari va tarzi bilan bog’liq, ularning urf-odatlari va tarixi haqida ma’lumotlar taqdim etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. «Main Street: The Story of Carol Kennicott» by Sinclair Lewis (abridged version)
2. «Small Town America: A Narrative History, 1620-Present» by Michael J. Birkner, et al.
3. «Main Street and Other Stories» by Sinclair Lewis
4. «The Main Street Pocket Guide to American Small Towns» by Christine Chitnis